

Noortevolikogude roll ja panus kohalikul tasandil

ANALÜÜS

2013

Analüüsi tellis: Eesti Noorteühenduste Liit

Analüüsi projektijuht: Liina Märtin

Sisukord

1. TAUST.....	3
1.1.Osaluskogude süsteemi areng Eestis.....	3
1.2.Osaluskogude hetkeseis ja arengusuunad.....	5
2. UURIMUSE EESMÄRK JA METODOLOOGIA.....	8
2.1.Metodoloogia eripärad.....	9
3. ANALÜÜS.....	10
3.1.Noortevolikogude tegevuse vormid.....	10
3.2.Noortevolikogude roll kohalikul tasandil.....	12
3.3.Kontakt noortevolikogudega.....	13
3.4.Järjepidevus noortevolikogude tegevuses.....	14
3.5.Üldine hoiak noortevolikogude suhtes.....	16
4. KOKKUVÕTLIKUD JÄRELDUSED ANALÜÜSIST.....	17
KASUTATUD KIRJANDUS.....	18
LISA 1. Ankeetküsitlus.....	19
LISA 2. Intervjuukava.....	20

1. Taust

Eesti noortepoliitika keskendub noorte kui erisihtrühma esiletoomisele¹. Terve ühiskonna ja iga valdkonna areng selles on paremini tagatud läbi noorte olukorra parandamise ja neile võimaluste loomise nende vajadusi ja huve arvestades ning neid arengu kujundamisse kaasates. Seepärast on ka üheks noorsoo strateegia² eesmärgiks noorte osalemine neid puudutavates otsustusprotsessides ja poliitikate kujundamises. Siinkohal on olulised mõisted noorte osalus ja noorte kaasamine.

Noorte osalus tähendab noorte õigust, võimalust ja soovi ühiskonnaelu mõjutada. See on noorte inimeste aktiivne või passiivne sekkumine ühiskonna protsessidesse, nende mõju ühiskonnas vastu võetavatele otsustele³. Aktiivse osaluse puhul on noored ise osalised otsustusprotsessides, passiivse osaluse puhul aga osaletakse ühiskonna poolt pakutavates tegevustes. Noorte osaluse mõiste käib käsikäes noorte kaasamisega, läbi mille tehakse teoks nende õigus, luuakse neile võimalus ja mõjutatakse nende soovi osaleda ühiskonnaelu mõjutamises.

Võimalused ja kogemused noorte osaluse ja kaasamisega on regiooniti ebahühtlased. „Suuremates omavalitsustes on osalemisvõimalusi ja muud noortele huvipakkuvat tegevust palju, väiksemates aga tihti üldse mitte. Struktuuride eesmärgid ja ülesanded on tihtipeale segased nii otsustajatele kui noortele endile. Noori ei kaasata nende jaoks atraktiivselt ja sobival viisil, mistõttu osalemisvõimalused jäävad neile kaugeks. Ühelt poolt ei oska otsustajad noori kaasata ja teisest küljest ei näe noored arvamuse avaldamises otsest kasu“.⁴⁵ Noorte osalus neid puudutavates otsustusprotsessides on oluline nii kohaliku omavalitsuse, maakondlikul kui üleriigilisel tasandil.

Maakondlikesse otsustusprotsessidesse kaasatakse noori läbi maakondlike noortekogude ja kohalikul tasandil läbi kohalikesse omavalitsustesse loodud noortevolikogude. Noortevolikogu liikmeks võivad olla 7-26 aastased noored (siiski enamasti on määratud selleks vanusepiiriks 14-26), kelle elukoht on registreeritud konkreetse omavalitsuse haldusüksuse territooriumil või kes õpib selle omavalitsuse territooriumil mõnes

¹ Noorsootöö strateegia aruanne strateegia eesmärkide ja rakendusplaani täitmisest 2012. aastal

² Noorsoo strateegia 2006-2012

³ Noorsootöö strateegia 2006 - 2012

⁴ ENLi noortepoliitika platvorm

haldusasutuses. Maakondlik noortekogu koondab noori lähtudes nende regionaalsest taustast (nt igast omavalitsusest kuni 3 esindajat). Maakondliku noortekogu liikmeteks peavad olema kohalike noortevolikogude, õpilasesinduste ja kohalike noorteühenduste delegeeritud esindajad.

1.1. Osaluskogude süsteemi areng Eestis

Noorte osaluskogude süsteemi hakati Eestis looma 2005. aastal, kui Siseministerium ja Haridus- ja Teadusministerium sõlmisid omavahelise kokkuleppe luua 2006. aastal maakondlikud noortekogud. Sellega seoses hakkas laekuma alates 2006. aastast maavalitsuste kontole noortekogude tegevustoetus 1917 eurot ühe aasta kohta.

2006. aastal loodi noortekogud pea kõikidesse maakondadesse. Eesti Noorsootöö Keskuse statistika näitab osaluskogude andmeid alates 2009. aastast ning selle põhjal on näha, et suurem kvantitatiivne hüpe on toimunud 2010. aastal (vt tabel 1). Sel ja järgneval aastal viidi läbi ka ENL projekt „Noortevolikogu mentorlusprogramm“, mille eesmärgiks oligi osaluskogude arvu suurendamine. Osaluskogude paremaks koordineerimiseks loodi 2011. aastal ka Osaluskogude Koda, kuhu kuulub uuendatud struktuuri järgi 16 liiget (igast maakonnast 1, Harjumaalt 2 liiget). Muuseas on koja ülesanneteks uute noortevolikogude loomine, osaluskogude ja noorteühenduste ühtsuse ja koostöö loomine, osaluskogude koostööseminarid, teadlikkus osaluskogudest, tugiprogramm osaluskogudele jvm.

Osaluskogude teema laiemaks tutvustamiseks ja võrgustiku laiendamiseks teevad olemasolevad noortekogud, noortevolikogud ja linnade-valdade noorteaktivistid koostööd kohalike omavalitsuste, maavalitsuste, Eesti Noorsootöö Keskuse (ENTK) ja Eesti Noorteühenduste Liiduga (ENL), et osaluskogude tegevus kõikides Eesti maakondades veelgi aktiivsemalt käima läheks.

Tabel 1. Osaluskogude arv Eestis 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Osaluskogude arv kokku	31	60	77	85

Allikas: Eesti Noorsootöö Keskus (ENTK)

Osaluskogude peamised eesmärgid on⁶:

1. Noorte kaasamine otsustamisprotsessidesse
2. Omavalitsuste teadvustamine noorte ideedest, mõtetest ja soovidest
3. Demokraatia õpetamine ja praktiseerimine
4. Noorte informeerimine kõikidest noorte tegevusi puudutavatest otsustest ja õigusaktide projektidest ning aktide vastuvõtmistest
5. Eneseteostuse ja arenguvõimaluste pakkumine
6. Valla noorsootöö korralduslikes küsimustes kaasarääkimine
7. Noorte julgustamine kaasa rääkima
8. Noorte elu puudutavate ettepanekute tegemine omavalitsusele või noorsootöötajale
9. Noorte huvide kaitsmine omavalitsuses
10. Koostöö arendamine teiste osaluskogudega

Lisaväärtused osaluskogu tegevuses:

1. Omaalgatustlike projektide elluviimine
2. Vaba aja sisustamise võimaluste pakkumine
3. Aktiivsete noorte ühendamine
4. Organiseeritud tegevuste pakkumine enese arendamiseks sotsiaalsel, kultuurilisel, hariduslikul ja huvialade tasandil

1.2.Osaluskogude hetkeseis ja arengusuunad

Osaluskogude süsteemi käimalükkamisel ollakse kohas, kus on hakatud järjest rohkem mõtlema ka süsteemi järjepidevusele, toimima saamisele ja muudele murekohtadele. 2013. aastal loodi kolm uut noortevolikogu ning peamiselt tegeleti olemasolevate noortevolikogude taasloomise ning elustamisega. Noorte osaluskogude tegevuse toetamine on olnud üks noorsootöö prioriteete ning üha enam kaasatakse noori erinevatesse kohaliku tasandi komisjonidesse ja nõukogudesse. Siiski on regiooniti struktuurid ja võimalused arenenud

⁶ Osaluskogude küsitluse raport

erinevalt. Probleemiks võiks pidada, et „noori ei kaasata nende jaoks atraktiivselt ja sobival viisil, mistõttu osalemisvõimalused jäävad neile kaugeks. Ühelt poolt ei oska otsustajad noori kaasata ja teisest küljest ei näe noored arvamuse avaldamises otsest kasu“ . 2011. aastal tegi kohaliku omavalitsusega koostööd 68% osaluskogudest⁷.

Sellest tulenevalt on peetud olulisteks arutelukohtadeks küsimusi sellest, kuidas noorte osaluskogude tekkimisele ja püsimisele kaasa aidata, kuidas tagada nende järjepidev tegutsemine ja kuidas korraldada noortekogude tegevusega seotud teadlikkuse tõstmine, et teema oleks noorte seas teadvustatud ja nähtaval.

Osalemist pidurdavaid tegureid võib ilmselt leida nii osaluskogude endi kui omavalitsuste poolt. On selge vastuseta küsimus, kes ja kuidas peaks koostööd tegema. Nii omavalitsustel kui ka noortel puudub teadmine koostöö poolte rollidest. Osaluskogude ootused omavalitsusliitudele on sõnastatud järgmiselt: noorte osaluse arendamine ja teadvustamine, osaluskogude toetamine kõrgemal tasemel, noortekogude ja/või noortevolikogude toetamine läbi teadlikkuse tõstmise otsustajate seas ja võimalusel rahaline toetamine. Seevastu on probleemina nimetatud omavalitsuste vähest huvi osaluskogude tegemiste vastu. Samuti on kitsaskohaks, et omavalitsusjuhid ja ametnikud ei ole teadlikud kasust, mida osaluskogud nende jaoks toovad.

Noortevolikogude süsteemi edasised arengusuunad on võetnud kokku „Eesti noorte osaluskogude visioon 2018“. Järgnevalt on välja toodud mõningad visioonis nimetatud arengueesmärgid, mida otsapidi puudutab ka edasine analüüs:

- 1) Noortevolikogude tegevuse rõhk ei peaks olema vaid ürituste korraldamisel, vaid sisulisel tööil. Üheks oluliseks osalusvormiks siinkohal on noortevolikogu liikme täieõiguslik staatus omavalitsuse volikogu komisjonides, eriti noori puudutavates valdkondades.
- 2) Pooltes kohalikes omavalitsustes peaks olema reaalselt toimiv noortevolikogu.
- 3) Noorte osaluskogude liikumisel peab olema selge ja läbipaistev struktuur, milles on eristatud tegevused ja rollid.

⁷ Osaluskogude küsitluse raport

- 4) Noortevolikogude rahastamine peab olema tagatud nii kohalikul kui maakondlikul tasandil.
- 5) Sisse peab olema viidud nn üleandmisperiood, mil 1-3 kuu jooksul annab eelmine eestseisu töö üle järgmisele eestseisusele.
- 6) Kohalikes omavalitsustes, kus toimib noortevolikogu, peaks olema 0,5 ametikohaga tööl noortevolikogu koordinaator.

2. Uurimuse eesmärk ja metodoloogia

Analüüs vaatleb noortevolikogude temaatikat volikogu tasandil. Uuringu eesmärgiks on kombata kohaliku omavalitsuse ametnike nägemusi kohalikest noortevolikogudest ning nende hoiakuid sellise koostöö suhtes. Analüüsi eesmärk on vaadelda noortevolikogude tegevusi ja rolli omavalitsuste vaatevinklist. Analüüsist saab mõningaid ideid ja näiteid, kuidas omavalitsuste ja noortevolikogude koostöö erinevates kohtades välja näeb ning milliseid kitsaskohti selles on esinenud.

Uuringueesmärgi täitmiseks on püstitatud järgmised **uurimisküsimused**:

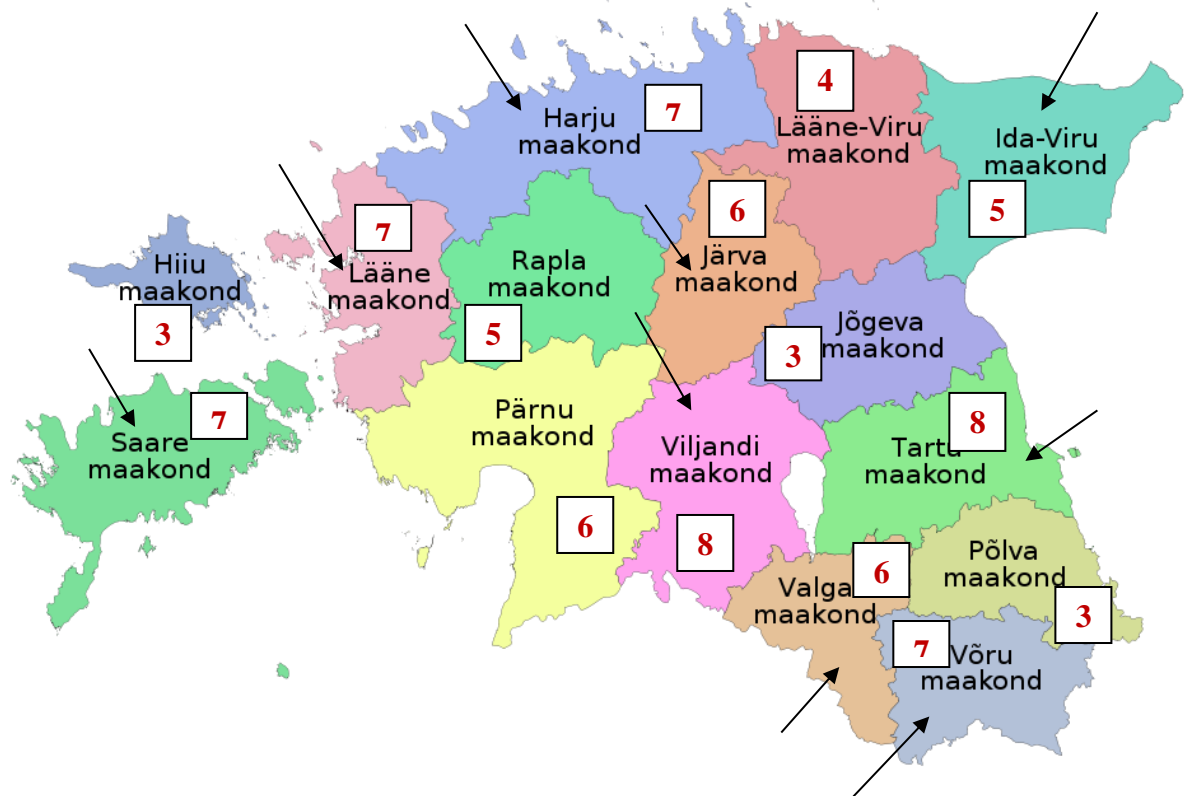
1. Millised on noortevolikogude tegevused kohalikul tasandil?
2. Milline on noortevolikogude mõju ja roll kohalikul tasandil?
3. Milline on volikogu ja noortevolikogu kontakt, kuidas toimub kommunikatsioon?
4. Milline on hoiak noortevolikogude suhtes?

Analüüsi aluseks on 10 respondendiga läbiviidud lühike ankeetküsitlus ning süvaintervjuud. Valimisse võeti 10 erinevat maakonda põhimõttel, et välja jäetakse need, kus osaluskogude arv on teistest väiksem. Osaluskogude arv ja valimisse sattunud maakonnad on märgitud joonisel (vt tabel 2). Respondentideks olid valla- või linnavalitsuse ametnikud, kes on seotud kohaliku tasandi noorte temaatikaga.

Igast maakonnast omakorda valiti kohalik omavalitsus maakonnas kõige kauem tegutsenud noortevolikogu järgi. Selle järgi sattus valimisse küsitlusi noortevolikogudest, millede asutamisvahemik jääb aastatesse 1999 – 2011. Kokku sattus valimisse 9 noortevolikogu ja 1 noorteklubi. Intervjuud toimusid 23.sept – 1. nov 2013. aastal.

Tabel 2. Intervjuudes käsitletud noortevolikogude asutamise aasta

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Asutamise aasta	2010	2005	2005	2011	2003	1998	2000	1999	2000	2005

Joonis 1. Osaluskoegade arv ja süvaintervjuud maakonniti. (Joonisel on osaluskoegade arv tähistatud numbriga kasti sees ja intervjuud nooltega viidatud maakondades).

Allikas: Eesti Noorsootöö Keskus (ENTK)

2.1. Metodoloogia eripärad

Analüüsitulemuste tõlgendamisel tuleks pidada silmas järgmisi asjaolusid:

- Tegemist on ametnike nägemusega noortevolikogudest. Seega ei ole noortevolikogude tegevuse ülevaade kindlasti mitte täielik, vaid analüüs peegeldab ametnike nägemust sellest.
- Intervjueeritavate roll teemakontekstis on mõnevõrra erinev. Valimis on nii volikogude esimehi, liikmeid kui noorsootöötajaid. Üldiselt puutus intervjueeritav noortevolikoguga kohalikul tasandil ka kõige enam kokku, kuid mitte alati see nii siiski ei olnud.

3. Analüüs

Analüüs käsitleb lähtuvalt uuringueesmärkidest noortevolikogude tegevuse vorme, rolli kohalikul tasandil, kontakti ja kommunikatsiooni omavalitsustega ja järjepidevus. Lõpetuseks on käsitletud ka intervjueeritavate hoiakuid noortevolikogude suhtes üldiselt.

3.1.Noortevolikogude tegevuse vormid

Hinnangud noortevolikogude aktiivsusele kohalikul tasandil on valdavalt positiivsed. Noortevolikogude tegevust nähakse kõige enam „pigem aktiivsena“ (vt tabel 3.)

Tabel 3. Intervjueeritavate hinnangud noortevolikogu aktiivsusele kohalikul tasandil.

	1	2	3	4a	4b	5	6	7	8	9	10
Väga aktiivne							X				X
Pigem aktiivne	X	X			X	X		X	X	X	
Pigem passiivne			X	X							
Väga passiivne											

Laias laastus saab jagada noortevolikogude tegevused kaheks: kogukondlikult olulistes teemades kaasa rääkimine ja ürituste korraldamine. Kaasatus olulistesse teemadesse omakorda toimub erinevatel viisidel. Regulaarsemad vormid on osalemine volikogu töös, kuulumine volikogu komisjonidesse ja ka muudesse komisjonidesse/töörühmadesse. Ebaregulaarsemad vormid noortevolikogude tegevuseks kohalikul tasandil võivad tekkida nii noortevolikogu enda kui ka kohaliku omavalitsuse tasandi algatusest. Näiteks võivad noored ise omaalgatuslikult sekkuda mõne neid puudutava aktuaalse teema arutellu või algatada ettepanekuid ja niisamuti võidakse nad kaasata kohaliku omavalitsuse tasandi poolt mõnesse ümarlauda, komisjoni, aruteludesse jne.

Osalemine volikogu töös ja erinevates komisjonides

Volikogu töös osalemine ja volikogu komisjonidesse kuulumine on vast üks regulaarsemaid ja konkreetsemaid koostöö vorme, kus noortevolikogu saab viia noorte arvamuse otsustustasandile. Nii on ka teatud osas omavalitsustes juba traditsiooniks kujunemas noortevolikogu esindaja kuulumine volikogu ühte või enamasse komisjoni. Nii näiteks nimetati järgmisi komisjone, kuhu noortevolikogu esindaja(d) kuulub:

- a) haridus- ja kultuurikomisjon
- b) kultuuri- ja spordikomisjon

- c) valla arengukomisjon
- d) lastekaitse- ja noorsookomisjon
- e) arengu- ja projektikomisjon
- f) Volikogu juures on noortevolikogu noortekomisjon, kus volikogu ja noortevolikogu liikmed on pooleks. Komisjon tegutseb iga kuu volikogu istungile minevate materjalide läbivaatamisega. Tavaliselt ei ole nad juhtiv komisjon ühelegi teemale, kuid oma seisukoha annavad nad alati.

Lisaks on teisi erinevaid osalusvorme:

- a) Noortevolikogu koguneb igal kuul vahetult enne volikogu koosolekut. Sellele kogunemisele tuleb alati kas vallavanem või volikogu esimees tutvustama volikogu päevakorda. Kui mõnes teemas on noortevolikogul oluline seisukoht, siis edastatakse see volikogu istungil.
- b) Noortevolikogu esimees saab igale volikogu istungile ametliku kutse, mis võimaldab ka sõna võtta.
- c) Linnaarengukava koostamisel kultuuriosakonnas kutsuti noortevolikogu esindaja ümarlauda.
- d) Noortevolikogu liikmed võivad osaleda kultuuri- ja hariduskomisjoni koosolekutel.
- e) Kuulumine erinevatesse ümarlaudadesse volikogude juures.
- f) Kuulumine komisjoni aasta õpetaja valimiseks
- g) Kuulumine komisjoni aasta noorsootõtaja valimiseks
- h) Kuulumine spordi- ja noorsooameti projektide toetamise komisjoni
- i) Iga-aastane preemia määramine ja kätteandmine: Aasta noor ja Aasta noortesõbralik ettevõtte
- j) Iga-aastane kokkuvõtte oma tööst volikogule
- k) Volikoguga välisreisidel käimine
- l) Helkurikampaania iga-aastane läbiviimine koostöös Maanteeametiga

Noortevolikogu kaasamine aktuaalse teema arutellu

Lisaks regulaarsemale koostööle kaasatakse noortevolikogude esindajaid ka mõne aktuaalse noori puudutava teemaga seoses arutellusse. Sellised teemad on olnud näiteks:

- a) Koolirahu temaatika ja koolide sisekliima probleemide tõstatamine
- b) Haridusreform
- c) Ööklubide sulgemisaeg ja külastajate pidude-järgne häiriv käitumine avalikus ruumis
- d) Kohaliku noortekeskuse asukoha sobivamaks muutmine
- e) *Skate pargi* – asukoha valik
- f) Pargi detailplaneering

Lisaks formaalsematele koostöövormidele on noortevolikogud ka ise tõstatanud küsimusi ning algatanud tegevusi või proovinud leida lahendusi probleemidele:

- a) Koolivõrgu ümberkorraldamise temaatika
- b) *Graffiti* – eraldi üritused selle jaoks, et mitte igapäevaselt linna reostada

- c) *Graffiti* – leida pinnad, kus see legaliseerida
- d) Bussigraafikute trükkimine, kiletamine ja paigaldamine kõikidesse bussipeatustesse
- e) Ekstreemspordi pargi rajamine
- f) Ühistranspordi soodushinnaga kuupiletite väljavõtlemine üliõpilastele
- g) Tasuta tegutsemisruumid noorteorganisatsioonidele
- h) Liikluspeeglid linnaliikluses
- i) *Skate* pargi loomine
- j) Lahenduse leidmine vareste probleemile, mis häiris kodanike elu

Ürituste korraldamine

Kuigi ürituste korraldamise ja ühiskondlikult olulistes teemades kaasaraäkimise suhe on erinev, siis kõik noortevolikogud tegelevad ka erinevate ürituste korraldamisega. Nii säilib ka nende tegevusel meelelahutuslik aspekt. Järgnevalt loetelu mõningatest üritustest, mida noortevolikogud erinevates maakondades on korraldanud:

- a) Tarkuse päev – juhtivpoliitikud ja noortevolikogu liikmete väitlus
- b) Arutelud koolide administratsioonide esindajatega
- c) Linnaruumide korrastamistalgud
- d) Spordiväljakute korrastustalgud
- e) Uisupäev
- f) Järvepäev
- g) Noortevolikogu vabariigi aastapäeva vastuvõtt
- h) Varivalimised

3.2.Noortevolikogu roll kohalikul tasandil

Noortevolikogude rolli kohalikul tasandil saab märgata nii läbi ürituste korraldamise ja sellega linnapildis nähtaval olemise kui ka läbi nende panuse tuua noorte hääle otsustusprotsessidesse. Kui ootus noortevolikogu osalemiseks ühiskondlik-poliitilistes teemades kaasaraäkimiseks ei ole nii määrav, siis saab hinnata noortevolikogu rolli märgatavaks ka ürituste korraldamise taustal. Intervjuudest saadud hinnangud noortevolikogu rollile on näha tabelis 4.

Tabel 4. Hinnangud noortevolikogu rollile kohalikul tasandil

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Väga märgatav, oluline		X								
Pigem märgatav, oluline	X		X		X	X	X	X	X	X
Pigem märkamatu, ebaoluline				X	X					
Täiesti märkamatu, ebaoluline										

Kaks intervjuueeritavat andsid teistest negatiivsema hinnangu aga põhjusel, et nad ei tajunud ootuspäraselt noortepoolset algatust noori puudutavates teemades kaasaraäkimisel. Nad on tajunud, et vaatamata pidevatele pingutustele noortevolikogu kaasata, ei ole noored asjaga ootuspäraselt kaasa tulnud.

„On nõus tegema üritusi väga hea meelega, kuid avaliku asjaga ei taha hästi tegeleda“

Üldiselt ikkagi oodatakse, et noortevolikogu lööks kaasa ka „tõsisemas töös“ ja esindaks noorte kui huvigrupi arvamust erinevatel teemadel. Veelgi enam, noortevolikogu rollina nähakse ka mitte koostööd vaid volikogus, vaid ka ametite, haridusorganisatsioonide, ja noorteorganisatsioonide tasandil. See on aga ideaal, mis kaugeltki igal pool ei toimi.

On näiteid, kus vaatamata volikogu istungitele noorte kutsumise nad seal kohal ei käi või huvi kohalkäimise vastu üsna pea vaibub. Ühe põhjusena on nimetatud noortevolikogudesse kuuluvate aktiivsete noorte huvi ja tegevusi muudegi huvialadega, lisaks on kooliõpingud enamasti väga ajamahukad ja koormavad. Samuti, liiga noorte liikmete huvi poliitilise tegevuse vastu võib olla vähene, kuna nende jaoks see on veel liiga keeruline. Järjepidevuse võimalikest eeldustest on juttu veel edaspidi.

3.3. Kontakt noortevolikoguga

Nii nagu noortevolikogude roll kohalikul tasandil on erinev, toimib ka kontakt väga erinevalt. Hea järjepidevus on tekkinud omavalitsustes, kus ei jääda sõltuma noortevolikogu juhi- või liidriisiksusest, kes väga tõenäoliselt peagi lahkub mujale elama või suunab oma tähelepanu muudele tegemistele. Sellistes omavalitsustes hoiab noortevolikogude järjepidevusel silma peal kas noorsootõtaja või mõni teine ametnik. Teine oluline nüanss tundub olevat selgesõnaliselt reguleeritud ja vormistatud koostöö põhimõtted.

Üldiselt peetakse kontakti noortevolikogudega piisavaks (vt tabel 5). Küll aga ei näita hinnangud kontakti piisavusele, millise panuse omavaheline kommunikatsioon annab noorte või laiemale kogukonnale.

Tabel 5. Hinnangud kontakti tiheduse piisavusele noortevolikoguga

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Piisavalt tihe	X						X		X	
Üldiselt piisavalt tihe		X			X	X		X		X
Pigem ebapiisav			X	X						
Selgelt ebapiisav										

3.4. Järjepidevus noortevolikogu tegevuses

Noortevolikogude tegevuse ja koostöö järjepidevus on üks olulisemaid küsimusi. Noortevolikogu tegevuse käimasaamine on olnud sageli vaevarikas ja õnnestunud alles mitmendal katsel. Kindlasti mängivad siin rolli mitmed erinevad faktorid ja nende kokkulangevus, kuid intervjuude põhjal jäid kõlama mõningad nüansid eelduste loomiseks järjepidevusele.

Noorsootöötaja või muu ametniku roll

Kuna noortevolikogu koosseisud muutuvad kiirelt, siis seab järjepidevuse ohtu ühe liidri või juhi najale toetumine. Liidri tegutsemisperioodil võib noortevolikogu

„Kui kohapeal ei olnud aktiivset noort, kes väga tegeleks, siis ei olnud ka väga aktiivset tööd“

tegevus kohalikul tasandil küll olla nähtav ja roll märgatav, kuid isiku vahetumisel võib kõik kokku variseda.

Seetõttu aitab järjepidevusele kaasa, kui noorsootöötaja või mõni muu omavalitsuse ametnik on pidevaks tugipunktiks, kes hoiab noortevolikogul „kätt pulsil“. Sellisel viisil vähendatakse riske, et noortevolikogu toetub liidriisikule. Näiteks võib noorsootöötaja roll olla jälgimine, et noored eelnevalt kokku lepitud koosolekutele ka kohale jõuaksid – isegi, kui see tähendab lisaks meeldetuletustele ka transpordi eest hoolitsemist.

Väljatöötatud ja vormistatud selge toimimispõhimõte

On näiteid, kus noortevolikogu tegevuse ja toimimise madalseisu perioodidel on nähtud puudust just tegevuse ebaregulaarsuses. Selle tulemusena on selgelt paika pandud tegevuse ja kohtumiste regulaarsus, mis on taganud edaspidise järjepidevuse.

Samuti on olnud selgelt, koostöös noorte endiga välja töötatud raamistik ka aluseks noortevolikogu tegevuse käimalükkamiseks.

„Kümme aastat tagasi kutsuti noortevolikogu kokku, aga keegi ei teadnud, kelle juures ta tegutseb, mis ta teeb, mis ta funktsioon on. Siis nad hakkasid ise midagi genereerima ja kui midagi valmis sai, läksidki juba laiali“.

Kui ebamääraselt ja ilma selgete ootusteta algatatud noortevolikogu loomise katsed on luhta läinud, siis konkreetsed eesmärgid, rollid ja koostöövormid paikapanduna on andnud häid tulemusi.

Omavalitsuse initsiatiivikus ja pidev julgustus ning toetus

Suur osa noortevolikogudest on algatuse saanud omavalitsuse initsiatiivist, mis ei ole järjepidevuse tagamisel üldse vähetähtis asjaolu. Kui huvi noorte arvamus kuulda võtmiseks on selgelt sõnastatud ja isegi kirja pandud, on see heaks aluseks.

Üldiselt ollakse valmis noortevolikogusid toetama nii rahaliselt kui igal muul moel. Siinkohal on oluline nii omavalitsuse initsiatiiv noortevolikogu loomisel, käimalükkamisel ja asjaajamisega toetamisel kui ka

„Nad ei tule niisama linnatänavalt, et ma nüüd teen noortevolikogu“

edaspidine pidev julgustus ja toetus. Noortel võib küll olla oma arvamus, kuid tundes ennast teemades võrreldes täiskasvanutega ebakindlamalt, nad pigem hoiavad selle endale. Sageli on vaja rohkem vaeva näha, et noori avada oma seisukohti väljendama ja mõne arvamus saamiseks seda eraldi küsida.

„Kui varem hiilis mõni noor minu jutule ja vabandas, et ta „nii kõrgele“ julges tulla, siis nüüd on ühe rohkem julgust küsida ja öelda, et ma ei saa asjast aru, palun selgitage“

Noorte huvi ja motivatsioon

Kuigi omavalitsuse-poolset initsiatiivi võib pidada oluliseks, siis on järjepidevuse eelduseks ka noorte endi huvi ja motivatsiooni haakumine sellega.

Ei ole ka võimalik saavutada järjepidevust, kui selline tegevus on peale pressitud. On näiteid, kus noortevolikogu ei ole käima läinud ootuspäraselt vaatamata kõikvõimalikele meetmetele omavalitsuse poolt nii rahaliste kui

„See, kui aktiivne noortevolikogu on, sõltub hästi palju nendest noortest, kes sinna valitud on“

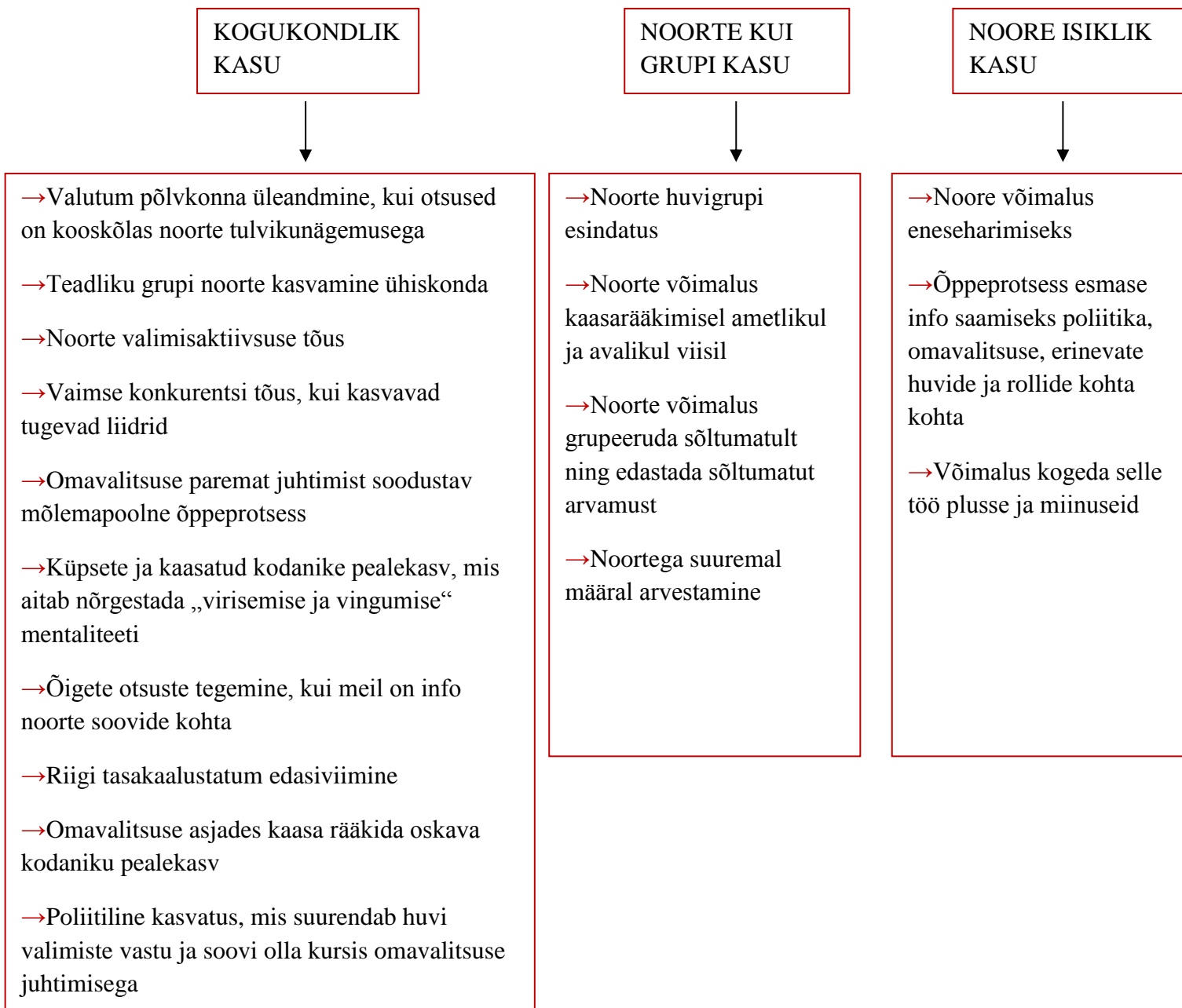
emotsionaalsete toetuste näol. On oluline, et initsiatiiv oleks ka noorte poolt märgata.

3.5. Üldine hoiak noortevolikogude suhtes

Noortevolikogude vajalikkus on selge vaatamata sellele, et kõik noortevolikogud ei toimi ootustele vastavalt. Noortevolikogude kasu nähakse kahepoolsena – sellisest koostööst saavad kasu nii noored kui täiskasvanud.

„Kõige parem instrument, et linnavalitsusel oleks struktureeritud võimalus suhelda noortega“.

Seigeti kõige suuremat kasu saabakse kogukonnalt, ühiskonnale kui tervikule.

4. Kokkuvõtlikud järeldused analüüsist

- Noortevolikogud toimivad paremini seal, kus on saavutatud regulaarne kontakt ja tegutsemisviis.
- Kuna noortevolikogude liikmed ja liidrid vahetuvad kiiresti ning on sageli väga noored, on järjepideva toimimise üheks eelduseks täiskasvanu, kes hoiab nende järjepidevusel silma peal. Selleks võib olla näiteks noorsootõtaja või mõni omavalitsuse ametnik.
- Kuna ühiskondlik-poliitiline tegevus võib olla paljude noorte jaoks keeruline, siis võib ürituste korraldamine noortevolikogu järjepidevusele kaasa aidata, kuna see on noorte jaoks lõbus. Vaatamata sellele nähakse noortevolikogu põhirollina tegelemist tõsisemate teemadega.
- Oluline on mõista, et noortevolikogu ei esinda mitte oma liikmete seisukohti, vaid maksimaalselt kõikide noorte omi. Seepärast on tähtis mõelda ka sellele, kuidas teha koostööd noortevolikogusse mittekuuluvate noortega.
- Noori tuleb toetada ja julgustada, et nad koguksid julgust tähtsamates teemades sõna sekka ütlemiseks. Noorte jaoks võib tunduda liiga pealetükkivana suhelda omal initsiatiivil omavalitsuse ametnikega olukorras, kus neil endil on veel väga vähe töö- ja elukogemust.
- Vaatamata omavalitsuse initsiatiivikkusele ei toimi noortevolikogud siiski mitte igal pool ootuspäraselt. Täpselt sama oluline on ka noorte endi huvi ja motivatsioon.
- Omavalitsused on teadustanud noortevolikogude vajalikkust. Selles nähakse väga suurt kasu kogukonnale ja ühiskonnale üldisemalt.

Kasutatud kirjandus

- 1) Eesti Noorsootöö Keskuse kodulehekülg, www.entk.ee
- 2) Eesti Noorteühenduse Liit, www.enl.ee
- 3) Eesti Noorteühenduste Liidu noortepoliitika platvorm, 27.10.2010
- 4) Hein, M (2012). Noortekogude ja noortevolikogude kui osalusvormide loomine, korraldus ja tegevus. Lõputöö. Viljandi.
- 5) Noorsootöö strateegia 2006 – 2013
- 6) Noorsootöö strateegia 2006 – 2013, Aruanne strateegia eesmärkide täitmisest 2012. aastal
- 7) Noorte kaasamine ja osalus: käsiraamat. Eesti Noorteühenduste Liit

LISA 1. ANKEETKÜSITLUS

Milliseks hindate noortevolikogu tegevust kohalikul tasandil?

- 1 väga aktiivne
- 2 pigem aktiivne
- 3 pigem passiivne
- 4 väga passiivne

Milline on noortevolikogu roll kohalikul tasandil?

- 1 väga märgatav, oluline
- 2 pigem märgatav, oluline
- 3 pigem märkamatu, ebaoluline
- 4 täiesti märkamatu, ebaoluline

Milliseks hindate kontakti noortevolikoguga?

- 1 piisavalt tihe kontakt
- 2 üldiselt piisavalt tihe kontakt
- 3 pigem ebapiisav
- 4 selgelt ebapiisav

LISA 2. Intervjuukava.

TEGEVUSE KAARDISTUS

1. Läheme nüüd konkreetselt noortevolikogu tegevuse juurde. Kas saaksite välja tuua, milline on olnud noortevolikogu tegevus?

- Kuidas, milliste tegevuste käigus teie noortevolikoguga olete kokku puutunud?
- Kas noortevolikogu on algatanud ise ettepanekuid? Kui, siis milliseid?
- Kas noortevolikogud on kaasatud KOV töösse? Millised on põhilised takistused?
- Kas noortevolikogu on osalenud komisjonide töös? Kui, siis millistes?
- Kas noortevolikogu on jälginud aastaeelarvet, volikogu päevakorda?

2. Kui vaadata noortevolikogu tegevust ajalises perspektiivis, mil teie oskate seda hinnata – kas tegevus on aja jooksul muutunud pigem aktiivsemaks, passiivsemaks või jäänud samale tasemel?

- Miks vastasite just nii?
- Mis võiks olla selle põhjus?

3. Milliseid ettevõtmisi näeksite hea meelega ise veel noortevolikogu tegevuses?

TEGEVUSE MÕJU

4. Hindasite noortevolikogude rolli.....kas saaksite täpsustada, miks just nii vastasite?

- Mis on linnas/vallas muutunud noortevolikogude tegevusega seoses? Palun tuua konkreetseid näiteid.
- Milline on noortevolikogu potentsiaal kohalikul tasandil, kuid võrd kasutatakse ära seda potentsiaali?

KONTAKT JA KOMMUNIKATSIOON

5. Nimetasite kontakti noortevolikoguga.....kas saaksite nüüd täpsustada seda?

- Kas kontakt on regulaarne, ebaregulaarne? Mis kujul?
- Kelle poolt tuleb kontakti algatus? Kelle poolt teie silmis peaks algatus tulema?

Miks?

- Mis põhjusel kontakt toimub? Mis on kontakti eesmärk?
- Mis soodustab aktiivset kontakti või takistab aktiivset kontakti?

6. Kui palju olete kursis noortevolikogu tegevusega, kus saate infot selle kohta? Kas sellise info omamine on teile vajalik?

ÜLDINE HOIAK

7. Kas ja miks on noortevolikogusid tarvis?

8. Kas noortevolikogud peaksid osalema kohaliku omavalitsuse töös?

9. Millisena näete noortevolikogude rolli ja panust kohalikul tasandil?

